

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

51. [52.] Prædicat duarum nauium, alteram nunquam, alteram breui
perituram.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

ut aiebam, de naui sollicito respondit, nequaquam ad bellum reposcendam, cum esset Malaca ab obsidione, & hostibus penitus soluta. Timendum supererat, ne prouecto ultra modum anno, Malacæ naui deesset in Indiam, quod erat Sinensi legationi vehementer incommodaturum ob expectandum nempe ex India nauium reditum, & mensē mari opportunum: nec licebat Pereiræ Cocinum Malaca contendere, quod obstricta fide cogeretur Sundæ piper in nauem imponere. Vtrumque Deus hoc metu liberauit, edoctusque ab eo Xauerius, Pereiram diserte docuit; In portu Malacensi solam nauem restare; eam esse Antonij Pereiræ; sublatiis antennis, vna solum teneri ancōra; Cocinum versus in procinctu esse; cognito Iacobi Pereiræ Sincapuræ in fretum aduentu, triduum adhuc substituram, quæ miro deinceps, & distincto successuum ordine impleta videbimus.

Sanciano Malacam eiusmodi colloquutione pie otium fallebat cum Pereira Xauerius, perinde ipse, loco, & temporibus diffita nuntians, ut si suis illa spectasset oculis; cum ecce tibi ortu repentino formidolosus ille Typho, de quo alias à nobis scriptum; cæpit ut solet, suos illos in gyros exporrigi, tum colligere sese, atque in morem turbinis conuolui, & tam æstuoso furore, vndas subruere, ut eas in cœlum attolleret, nautæ pariter ut vectores de se actum putare; Pereira præ omnibus, venti eius, periculique scientior; omnes ad Sanctum confugere; obtestari ut respiceret miseros, & pro ijs fortiter intercederet apud Deum, alioqui rem esse deploratam, intumescēte horribilius in momenta mari, & Typhone nauim propius arctante. Ad hæc silentio secedit Xauerius, & cum aliquandiu hæssisset orans, prodit ad eos, vultu beatum Angelum referente; Pereira coram, & nautis, elato brachio, naui beneprecatur, aiens *Nauim sanctæ Crucis* (erat id naui nomen) *mari nunquam periclitaturam, sed quo fabricata fuerat loco, illic sua sponte dissoluendam*: subdit vero dolere, de altera quæ simul ex portu exisset, quod idem non posset affirmare, breuique illius de infausto cursu cognituros, cui oraculo primam fidem mox fecit Typhonis aliò deflexa rabies, & procellæ paulatim detumescens furor; nec multò post fluitans naui sociæ gaza quam typho depressoerat, & passim cum eius armamentis vectorum cadauera, in quibus tam felix quam rara fors nautarum duorum, quos vni tabulæ affixos, & adhuc spirantes Pereira in nauim sustulit, festa omnium gratulatione: toto denique Oriente portus omnes peruasit admiranda fama, nauis Sanctæ crucis, nullo vnquam casu passuræ naufragium, quod eam P. magister Franciscus fausta sua adprecatōne consecratam munisset. Exin priscam oblita nomenclationem, Sancti viri naui perpetuo dici; quocumque appelleret, occursum, plausuque populi, & aliarum nauium explosis machinis, venerabundè salutari; conduci nautis profusioribus certatim, premi exterius, infercirque intus oneribus supra molis suæ, pondus modumque mensuræ, nullo infortunij cuiusquam aut metu, aut suspitione; annos triginta superstes

E c 2 Xauerio

51
Prædicat dua-
rum nauium,
alteram nun-
quam, alteram
breui peritu-
ram.

Xauerio ægra, cariosa, decrepita nihilo parcus, & timidius grauari quam si recens ex naualibus extitisset. Dumtaxat a dominis, ad quos processu temporum deueniret, diligentissimè cauebatur vt cum eam faciri oporteret, reficeretur in ipso mari, nunquam subduceretur in sicum littus, vt solum ex vaticinio sancti Patris credebatur posse dissipari: & conflictata quidem est incurfu multiplici, tempestatum, discriminum, etiam præliorum aduersus exercitum Acenorum, sed Deo duce ac sospite cuncta, licet alioqui funesta, eluctata est semper secundis euentibus. Verum inter tot omnis generis mortales, toties, tot annis, tantam huius miraculi, tam manifestè fidem, & constantiam expertos, non defuere quorum fiducia titubaret. Malacæ cum nauis è classe Cocinum legeretur, nauis sanctæ crucis id iter mandatum est. Ijs autem de more, præ alijs eiusdem modi nauigijs, onerum molibus exaggerata est, vix vt palmis aliquot extaret. Accessit oneri numerus vectorum, quanti sua cuique salus, tanto ardentius vnoquoque locum ea in nauis ambiente. Vela pandunt Cocinum cum socijs nauibus, & viginti ac paulo pluribus vix milliaribus confectis, tormento semel, & iterum exploso, magnisque clamoribus fœderatas naues auxilio accersunt. Terrebat illos sub tanto pondere fatiscens nauis, & multum mare accipiens, nec putabant Cocinum vsque suffecturam, Zeilano præcipue in sinu, quem inhabitant, si qua tempestas oriretur. Volebant igitur nauim ab socijs nauibus, parte onerum leuari, sed nulla modum legitimi oneris aua transcendere; nauis sanctæ crucis, abiecto cursu, portum repetijt. Percelli omnes rei nouitate, stupere regressum insolentem, rogitare curiosimè quid rei, quid causæ? quam vt tandem compertum aliam non esse præter metum, ne oneri nauis succumberet, communi omnium clamore, irrisu, dictis, sibilis tam falsè explosi sunt vt quæ pudor, quæ oraculum sancti Patris, per annos iam duos, & viginti firmatum, illos in mare reiecerit, & naues socias tota velificatione assécutos, optato in portu prosperè collocarit. Vixit, si fas dicere, Sancti nauis, lustrauitque omnia maria, & portus Orientis in perpetua mercatura, ad annos triginta, dum in potestatem veniret Ducis qui arci præerat Dienfi. Hic videns vndique hiulcam, & tantum non carie defluentem, vt instauranda necessario esset, Cocini iussit in littus subtrahi, è regione S. Mariæ Ducis seu Odigæ, vbi versa in latus, dum fabrorum expectat manus, noctu suo pte pondere, ac senio in lignorum acervum collapsa iacuit, solis ignibus vtilem: confluxere ad eius spectaculum Cocinenses, & diuturni miraculi etiam reliquias posthumas, prosecuti sunt lætitia solemnibus. Quamquam nec isto inuictæ nauis veluti funere vigere desierunt; Georgius Nonnius notæ infimæ mercator, nunquam eò induci potuit vt existimaret adprecationem sanctam viri Dei, cum nauis figura dissectam, singulas ex ea residuas tabulas nequaquam afficere; raptam itaque ingenti fiducia ex iis tabulam suam cuiuspiam Liburnicæ inseruit, & hoc quasi securissimæ tutelæ fatis longinquas navigationes, & famosa periculis maria

maria cursu semper felici obiuit, arguentibus inconsultam audaciam respondens, Liburnicam suam, mari esse ac ventis, quam ipsis notio- rem; tabulamque ventos in ea cernere, quæ lembum integrum, velut rem propriam S. Patris, tempestatibus faceret reuerendum. Post multa demum itinera, eodem quo naui sanctæ Crucis exitu æuam clausit, & seipsa discincta per sese conceidit in naualibus Coulani, quod tracta fuerat vt resarci- retur. Postremò de Antonio Pereira, eiusque naui, quod præmonuerat vir sanctus, cum iis quæ minutim notarat adiunctis, ad vnguem vera deprehendit Iacobus; Antonium esse in portu Malacensi; nauem eius vna in anchora, elatisque antennis; vela propediem in Indiam pandere. Quæ sibi ab eo præmonstrata, pro tam exploratis Xauerus habuit, vt ex Sincapurano sinu, per leuem cata scopum forte illac Malacam prope- rantem, ad Antonium scripserit milliaribus nonaginta, rogans discessum triduo sustineret, vt posset ab eo Cocinum transuchi. Dedit quoque Sanctus ad Franciscum Peres, Nostorum Malacæ Rectore commendati- tias, vt Lusitanorum liberalitate Bungensem Legatum, eiusque comites; Matthæum & Bernardum Iapones quos erat secum in Europâ ducturus, recreandos curaret. Paucis inde diebus in portum subiens, à Malacen- sibus, vt consueuerant reuerenti, occursum, & mire beneuolo in vr- bem deducitur, monstrantur ipsi cladis Malaia vestigia, superstitum ra- ritas, ædium ruina. Recoluntur auxilia quibus olim urbem ab Acenis seruarat, seruandam omnino, ipsius meritis aduersus Malaïos, si præ- sens adfuisset. Post hæc paucos è nostris qui Malacæ degebant de pro- pagata in Iapones fide iucundissime refecit, vicissimque ab iis magna ani- mi sui voluptate audiuit, quæ in eiusdem fidei profectum pati eos, & agere contigisset. Demum arcis Præfectum sibi peramicum, imperio de- functum Petrum Syluam, & successorem illius Aluarum Ataidem, sibi postea perinfectum, officiosissime salutauit: communicauit cum iis consilium suum, de aperiendo in Sinas aditu per legatos vt cum Perei- ra conuenerat; mire vterque generosum consilium laudauit, seu Chri- sti, & Ecclesiæ gloria, seu conditiones Rei Lusitanicæ spectarentur. Ac utinam deinceps Aluarum, auaritia, & inuidia, ab hac pia mentis, & Religiois nobili studio nequaquam auertisset, cum sempiterno de- decore legationis illius præfocata, quàm & probabat Indiæ senatus, & Apostolo suo Deus inspirarat. Iacobum denique Pereiram fidelem præ- cunctis, & sincerum amicum, pectore arctius quàm complexu stringens, Procuratorem ab eo accepit, cui moscum & serica, ad triginta millia aureorum reliquit ad legationis in Sinas apparatus. Ita breui expletis numeris omnibus charitatis, nauim Antonij Pereira cum suis Iaponibus ingressus, post crebra & sæua pericula suis precibus depulsa Cocinum applicuit, die anni sesqui millesimi quinquagesimi secundi quarto. Hinc dedit ad Regem piissimum Ioannem tertium, ad S. Ignatium, & Socie- tatem in Europâ epistolas, magni ad Christianam rem momenti. Breui post iterato mari, Goam paucis diebus appulit, annis ex quo in Iapo- niam

poniam indidem soluerat duobus, & decem mensibus.

53

Labores Soc.
in India, dum
Xav. agit in
Iaponia.

Dum secutus Deum Apostolus, ignotam eatenus Christi lucem Iaponiis intulit; eandem socij, quos per India regna, Christianos inter, & ethnicos partitus fuerat, pari ardore ac tolerantia; ferendo agendoque sparserunt; pauci numero, sed immensa complexi spatia, Malacam, tractusque confines: Molucum, Amboinum, & Maurum insulas; Choromandelis oras, & Piscariae totius à Comorinenfi cornu ad Nagapatanum; regna Trauancoris, Cocini, & Tanoris; Goam item & Ormuzium insulas, quorum per se locorum singula misere à vitis, ac daemonibus proculcata, aegre tota multorum vita, & sudoribus erigi potuissent: sed qui paucis multa praestare nouerat, iisque quos legerit ad gloriae suae propagationem, efficientiam subiicit actuolam, tantum illis virium, tantum indidit animorum ut palam esset ab eo confici quaecumque pro illo efficerent. Vrebantur tamen multitudine innumerabili pereuntium ethnicorum in regnis praesertim interioribus, & remotissimis insulis quorum aliqui salutis praesidia flagitabant; alij an salus, vel quid ea esset ignorabant. Mutis ergo, sed magnis in Europam literarum inuestigum vocibus ab Rege Lusitaniae supplices; ad socios vero hortatores, operatum auxilia rogabant, ardebantque si posset (quod Patri suo S. Ignatio scilicet Nicolaus Lancillotus) frustatim discerpi, diuidique saltem in eos populos, qui eorum opem implorabant; & fracti licet, laborum immanum grauitate, nihilo segnius quam sani & vegeti, animarum negotio instabant. Fuit qui cura immensi populi oppressus, cum in regnum aliud mitioris operae transisset, seu leuandus oneris sui parte, siue alia causa missus, aegrotauit; nec restitutus est, donec in priores illas remitteretur das, & laboriosas occupationes; in quibus etiam vita discrimen adibat perpetuum, inter homines natura Barbaros, superstitione inimicos, à Brachmanis idololatriae doctoribus instinctos, conuersione ac fuga suorum modo liberorum, nunc concubinarum effeatos, ex quo factum ut Patrum nostrorum manciparentur alij in seruos, alij venderentur, tunderetur fustuatio, venæno, ac ferro necarentur. Tam crudas attamen, & acerbis arumnas, diuini honoris, & animarum studio susceptas, pro solemnibus suis diluebat Deus immentis latitibus; profitebantur amicis in Europam nec se illas verbis nec mente complecti; si quæ foret in vita felicitas, hanc esse qua ipsi potirentur; vereri se ne foret hæc merces vnica illius operæ quam Christo namabant. Scitote inquit Henricus Enricius, datis ad Conimbricenses collegas literis, eiusmodi esse voluptates, quibus suos cumulat Deus in hac vinea desudantes, ut difficile sit earum copiam scribendo assequi. Ut accrescunt labores, crescit animo vis, & corpori robur; ac tamen si hac nostra colluctatione assidua, præter Deum, & animas quæramus nihil; sed hanc oram Piscariam colentes us refouemur, obuiumque bonis, ut si Deus optare iusserit vel in cælum migrare, vel hic in procurando illius negotio pergere, dicturi sinus; sine Domine etiam num ad annos aliquot hic degamus; cælum nostrum est, nostraque beatitudo nostra gloria